

Ekstrakorporealna fotofereza

Blanka Zagoričnik Opara

Ekstrakorporealno fotoferezo (ECP) so prvič izvajali leta 1987 za zdravljenje kožne oblike T-celičnega limfoma. FDA jo je odobrila za paliativno zdravljenje te bolezni, študije pa so pokazale, da z njo lahko uspešno zdravimo tudi številne druge bolezni, pri katerih nastanku so pomembni T-limfociti.

ECP je ena od oblik fotokemoterapije. Razvila se je iz klasične fotokemoterapije (PUVA). Od začetkov izvajanja se ni bistveno spremenila: z UVA-žarki se v prisotnosti fotosenzibilizatorja 8-metoksipsoralena (8-MOP) levkociti iz periferne krvi obsevajo zunaj telesa, nato pa se spet vrnejo bolniku.

V začetku je zdravljenje potekalo tako, da je bolnik 1 uro pred odstranitvijo krvi iz vene na podlahti zaužil standardni odmerek fotosenzibilizatorja 8-MOP. S kombinacijo levkofereze in plazmafereze so del plazme in levkocitov zbrali v posebno vrečko in jo nato v posebni komori obsevali z UVA-žarki. Po obsevanju so plazmo in levkocite reinfundirali bolniku. Novejši aparati za ECP omogočajo levkoferezo in obsevanje z UVA-žarki hkrati (1, 2). Bolniku ni več treba zaužiti fotosenzibilizatorja 8-MOP, ker se ta v obliki tekočine doda v vrečko s plazmo. Tako se zmanjšajo nezaželeni učinki v prebavilih (slabost, bruhanje, driska) in fototoksičnost, poveča pa se učinkovitost, saj koncentracija fotosenzibilizatorja ni več odvisna ob absorpcije. V 1 ciklu se obseva 10 do 15 % cirkulirajočih levkocitov, in sicer 2 zaporedna dneva na 1 do 4 tedne (1). Zdravljenje po tej shemi poteka prvih 6 mesecev,

da se doseže primerno izboljšanje; vzdrževalno zdravljenje je nato odvisno od poteka bolezni in lahko traja tudi 24 mesecev. Zdravljenje je ambulantno ali bolnišnično, odvisno od bolezni in bolnikovega splošnega stanja.

ECP je indicirana za zdravljenje bolnikov s Sezaryjevim sindromom in eritrodermično obliko mycosis fungoides (3). Zdravljenje se lahko kombinira z drugimi zdravili (npr. interferon, retinoidi, kortikosteroidi, imunosupresivi) in s sistemsko fotokemoterapijo (PUVA). Bolniki zdravljenje navadno dobro prenašajo.

Žal se ECP v Sloveniji še ne izvaja. Bolnike na priporočilo konzilija napotimo na zdravljenje v tujino.

Viri

1. Smith BD, Wilson LD. Management of mycosis fungoides: Part 2. *Oncology* 2003; 17: 1419–28.
2. Knobler R, Jantschitsch C. Extracorporeal photochemotherapy in cutaneous T-cell lymphoma. *Transfus Apheresis Sci* 2003; 28: 81–9.
3. Scarisbrick JJ, Taylor P, Holtick U et al. U.K. consensus statement on the use of extracorporeal photopheresis for treatment of cutaneous T-cell lymphomas and chronic graft-versus-host disease. *Br J Dermatol* 2008; 158(4): 659–78.